

N:o 54.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående restitution till Kockums mekaniska verkstadsaktiebolag af erlagd tull för vissa från utlandet införda, vid byggandet af pansarbåten Tapperheten använda materialier; gifven Stockholms slott den 31 december 1903.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva, att till Kockums mekaniska verkstadsaktiebolag må af tullmedlen utbetalas ett belopp af 49,605 kronor 60 öre, motsvarande tullafgifterna för materialier, som för byggande af pansarbåten Tapperheten af bolaget till riket införts under tiden från och med den 5 mars 1900 till och med den 20 mars 1901.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Ernst Meyer.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 december 1903.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **LAGERHEIM**,
Statsråden: **ODELBERG**,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN,
VIRGIN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Meyer anförde i underdånighet:

I en till Eders Kungl. Maj:t ingifven skrift af den 1 april 1902 har Kockums mekaniska verkstadsaktiebolag, som genom kontrakt den 3 november 1899 åtagit sig att för marinförvaltningens räkning bygga ett pansarfartyg och för byggandet af fartyget från utlandet anskaffat materialier, anført, att byggandet till följd af inträffad strejk och verkstadsblockad blifvit under tiden från den 15 december 1899 till den 24 april 1901 dels försvåradt och fördröjdt dels äfven alldeles förhindradt, hvarigenom förorsakats, att den i § 8 mom 1 b) i tulltaxe-underrättelserna stadgade tid för erhållande af restitution af tull för

från utlandet infördt material delvis komme att utlöpa, innan fartyget kunde styrkas vara i fullfärdigt skick; och anhöll bolaget att, enär omförmälda förhållanden inträffat utan bolagets åtgörande, tiden för erhållande af restitution måtte i förenämnda fall utsträckas intill utgången af år 1902. Sedan emellertid Eders Kungl. Maj:t genom beslut den 2 maj sistnämnda år icke funnit skäl bifalla berörda framställning, har nu i en till Eders Kungl. Maj:t den 7 mars innevarande år ingifven underdånig ansökning sagda bolag anhållit, att belöpande tullavgifter för de vid byggandet af berörda pansarbåt använda utländska materialier måtte, utan hinder däraf att pansarbåten icke inom två år efter materialiernas införsel till riket styrkts vara i fullfärdigt skick, varda till bolaget restituerade.

Under det att den första ansökningen afsåg utsträckning af tiden för erhållande af restitution, innebär bolagets senare framställning återbekommande af de för ifrågavarande fartygsmaterialier erlagda tullbelopp oafsedt tiden för samma materialiers införsel. Till stöd för denna framställning har anförts hufvudsakligen följande.

Vid tiden för bolagets ofvan förstnämnda ansökning hade pansarbåten ännu ej varit levererad; och hade det då ej kunnat rätt bedömas, hvarken när eller hurudan den en gång komme att färdigbyggas. Pansarbåten, som erhållit namnet Tapperheten, vore emellertid numera aflämnad till flottan, därvid arbetet erhållit ett synnerligen godt vitsord. Att leveransen blifvit fördröjd hade föranledts, förutom af de i bolagets ansökning af den 1 april 1902 omförmälda omständigheter, jämväl däraf, att marinförvaltningen ålagt bolaget att utföra vissa extra arbeten å pansarbåten, hvilka bolaget icke kunnat vägra att fullgöra, ehuruval bolaget insett, att dessa arbeten skulle omöjliggöra båtens färdigbyggande inom den för åtnjutande af tullrestitution stadgade tid. Innan något materialinköp gjorts för ifrågavarande skeppsbyggnadsarbete, hade bolaget erbjudit sig att antingen för visst pris bygga pansarbåten af delvis utländskt material eller ock af uteslutande svenskt sådant, mot en prispförhöjning i senare fallet, motsvarande den å det utländska materialet belöpande tullavgift, men hade marinförvaltningen valt det förra alternativet. Den anse-liga förlust, som bolaget i allt fall gjort på pansarbåtens byggande, skulle på ett ytterst kännbart sätt ökas, om bolaget, till följd af hinder för leveransens fullgörande i rätt tid, hvilka det icke stått i bolagets makt att vare sig undgå eller undanrödja, betoges möjlighet att återbekomma det för de utländska materialerna erlagda tullbeloppet.

Öfver bolagets ifrågavarande ansökning har generaltullstyrelsen den 23 mars 1903 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, därvid

styrelsen erinrat, hurusom för erhållande af restitution af tull för till fartyg använda utländska materialier och skeppsförnödenheter vore i § 8 tulltaxeunderrättelserna föreskrifvet, bland annat, att varfvets eller verkstadens innehafvare eller föreståndare skulle, när fartyget vore fullt färdigt, till generaltullstyrelsen aflämna en af honom under edlig förpliktelse afgifven och af två hans biträden, som med arbetet tagit befattning, bestyrkt noggrann förteckning öfver myckenheten af alla till fartyget använda olika materialier och skeppsförnödenheter. Någon förteckning öfver de till pansarbåten Tapperheten använda materialier och skeppsförnödenheter hade då ännu icke till styrelsen ingifvits, och vore styrelsen således icke i tillfälle att yttra sig angående storleken af det ifrågasatta restitutionsbeloppet. Vidare och med föranledande af den i nämnda författningsrum förefintliga bestämmelse, att det fartyg, till hvilket materialierna och skeppsförnödenheterna användes, skulle inom två år efter deras införsel till riket styrkas vara i fullfärdigt skick, ville generaltullstyrelsen anmäla, att, enligt intyg från chefen för marin-ingenjörstaten, Tapperheten varit i fullfärdigt skick den 24 januari 1903; men, när detta intyg inkommit till styrelsen först den 20 mars samma år, kunde det ifrågasättas, huruvida icke fartyget först sistnämnda dag styrkts vara i fullfärdigt skick. För såvidt de af bolaget anförda skäl icke kunde föranleda Eders Kungl. Maj:ts bifall till bolagets framställning om återbekommande af tullbeloppen för till Tapperheten använda materialier och skeppsförnödenheter oafsedt tiden för deras införsel, hemställde generaltullstyrelsen, att Eders Kungl. Maj:t täcktes medgifva, att, ehuruval beviset därom att Tapperheten den 24 januari innevarande år varit i fullfärdigt skick inkommit till generaltullstyrelsen först den 20 därpåföljde mars, restitution likväl, sedan ansökning härom blifvit i vederbörlig ordning till styrelsen ingifven, måtte under föreskrifna villkor beviljas för de materialier, som till riket inkommit från och med den 25 januari 1901.

Marinförvaltningen, som på grund af nådig befallning jämväl i ärendet sig yttrat, har anført: Enligt åtagande af bolaget skulle Tapperheten hafva levererats senast inom 24 månader efter kontraktets under-tecknande, hvilket ägde rum den 3 november 1899, men på grund af under byggnadsarbetet tillkomna extra arbeten hade leveranstiden blifvit förlängd med tillhoppa 4 månader 20 dagar. Fartyget, som således bort vara färdigt till besiktning och leverering senast den 22 mars 1902, hade dock först den 24 januari innevarande år befunnit sig i fullfärdigt skick. Marinförvaltningens af bolaget i dess ansökning omförmälda beslut, att Tapperheten skulle få byggas delvis af utländskt material,

hade föranledts däraf, att, enär samtidigt för flottans räkning skulle nybyggas ej mindre än tre pansarbåtar, af hvilka redan för två varit bestämdt, att de skulle byggas uteslutande af inhemskt material, och tillika en gammal pansarbåt skulle undergå en genomgripande ombyggnad, allt vid varf, som ej kunde verkställa åtagen fartygsbyggnad utan anlåtande af andra verkstäder för vissa delar af arbetet, marinförvaltningen hyst farhåga, att de svenska järnverk, som tillverkade fartygsmateriel och hvilka vid denna tid redan vore öfverhopade med beställningar, skulle i så hög grad tagas i anspråk, att förberörda leveranser däri-genom komme att i betydlig mån försenas. Marinförvaltningens farhåga i detta hänseende hade också sedermera visat sig välgrundad, i det att, oaktadt det beträffande Tapperheten gjorda medgifvandet, samtliga ofvanberörda fartyg blifvit färdiga först långt efter den bestämda tiden. Anledningen till berörda tidsutdräkt, för hvilken åsamkadt vite blifvit af marinförvaltningen efterskänkt, vore till finnandes — förutom i den omständigheten att de mindre leveranskraftiga svenska verkstäderna icke förmått åstadkomma så betydande arbeten som byggnaden af en 1:sta klass pansarbåt på en tid, som äfven för utlandets större förhållanden skulle anses ganska knappt tilltagen — hufvudsakligen i andra verkstädernas försenade leveranser, hvartill komme, att byggandet af Tapperheten, såsom af handlingarna i ärendet framginge, under en betydande del af arbetstiden störts eller helt och hållet förhindrats af strejk och blockad, och detta icke allenast vid bolagets egna verkstäder utan äfven vid utländska underleverantörers.

Beträffande därefter det för restitution af tull, som erlagts för material för fartygsbyggnad, stadgade villkor, att fartyget skulle vara färdigt inom två år, sedan importen ägt rum, ansåge sig marinförvaltningen böra framhålla, att, om detsamma än kunde vara väl afpassadt för vanliga förhållanden, det dock syntes mindre väl lämpadt för ett sådant fall som det förevarande, hvilket tillföre icke heller förelegat, nämligen då införsel af material ägt rum för byggnad af ett större pansradt örlogsfartyg, hvilket arbete med nödvändighet fordrade ej mindre betydande förutsättningar i afseende å varfsanordningar, maskiner och dylikt än äfven en jämförelsevis lång tid. Därest icke förnämnda villkor för erhållande af restitution af tull för fartygsbyggnadsmaterial finge för dylika fall eftergifvas, skulle sådan restitution näppe-ligen kunna erhållas, ett förhållande, som icke kunde annat än i sin utveckling hämma den inhemska fartygsbyggnadsindustri, som medgifvandet af dylik restitution dock vore afsedd att främja.

Vid betraktande af ofvanberörda förhållanden hade marinförvaltningen särskildt fäst sin uppmärksamhet därvid, att eftergift af mera nämnda villkor för tullrestitution förr eller senare, enligt marinförvaltningens åsikt, blefve nödvändig; att, om, med upprätthållande för hvarje fall af nämnda villkor, full restitution för material till ett fartyg med två års leveranstid svårigen kunde ernås, svårigheterna i nu förevarande fall ökats på grund af tillkomna extra arbeten, för hvilka måst medgifvas en afsevärd förlängning i arbetstiden, som dock på grund af nitälskan för en snabb leverans måhända väl snävt begränsats; att bolaget vid byggandet af Tapperheten nödgats arbeta under synnerligen svåra omständigheter, föranledda af förhållanden, som det icke stått i bolagets makt att förekomma; att bolaget det oaktadt levererat fartyget inom en tidslängd, föga öfverskjutande den leveranstid, som leverantörer, hvilka på grund af förut utförda arbeten af samma slag ägde större erfarenhet, kunnat ernå; att kostnaden för Tapperheten med omkring respektive 380,000 kronor och 365,000 kronor understigit kostnaden för de två ofvan omförmälda, samtidigt med Tapperheten byggda pansarbåtar; samt att bolaget trots allt detta lämnat ett arbete, hvars goda beskaffenhet marinförvaltningen med skäl kunde vitsorda.

Med afseende å hvad sålunda anförts och då billighet och rättvisa syntes tala för bifall till bolagets förevarande framställning, hemställde marinförvaltningen, att den begärda tullrestitutionen måtte beviljas.

Sedermera har generaltullstyrelsen i underdånig skrifvelse den 6 sistlidna augusti anmält, att bolaget i en till styrelsen den 15 därförutgångna maj inkommen skrift anhållit om restitution af de tullafgifter, tillhopa 80,242 kronor 13 öre, som af bolaget erlagts för åtskilliga under tiden från och med den 5 mars 1900 till och med den 21 januari 1903 från utlandet införda, i en skriften bilagd förteckning upptagna materialier och skeppsförnödenheter, hvilka användts vid förfärdigandet af Tapperheten.

I sistberörda skrifvelse har generaltullstyrelsen vidare anført, att, efter det styrelsens revisionsbyrå i ärendet afgifvit attest, styrelsen vid granskning af nämnda förteckning samt öfriga till ärendet hörande handlingar inhämtat, att tullafgifterna för de materialier, som införts under tiden från och med den 5 mars 1900 till och med den 24 januari 1901 — således tidigare än två år före det fartyget, enligt ofvan omförmälda, af chefen för mariningenjörstaten utfärdade intyg, blifvit fullt färdigt — uppgått till sammanlagdt 43,390 kronor 5 öre; att för de materialier, som införts under tiden från och med den 25 januari 1901 till och med den 20 mars samma år — således väl inom två år före det fartyget

blifvit färdigt, men mera än två år, innan detta styrkts hos styrelsen — i tull erlagts ett belopp af 6,215 kronor 55 öre; att tullavgifterna för de återstående från och med den 21 mars 1901 och följaktligen inom den bestämda tiden af två år införda materialerna utgjort tillsammans 30,636 kronor 53 öre; samt att, bortsedt därifrån att, enligt hvad ofvan nämnts, en del af ifrågavarande materialier till riket införts tidigare än två år före det fartyget hos generaltullstyrelsen styrkts vara i fullfärdigt skick och med undantag för vissa materialier, som vore att hänföra till husgerådssaker, i öfrigt alla för restitutionens åtnjutande föreskrifna villkor blifvit behörigen uppfyllda.

Då, enligt hvad § 8 tulltaxeunderrättelserna innebure, ansökningar om tullrestitution för materialier, som användts till utrustning af fartyg, skulle af generaltullstyrelsen prövas och afgöras, hölle styrelsen före, att bolagets förevarande underdåniga ansökning komme att af Eders Kungl. Maj:t till omedelbar pröfning upptagas allenast i hvad den afsåge de tullavgifter, tillsammans 49,605 kronor 60 öre, som erlagts för de före den 21 mars 1901 införda materialier och hvilka styrelsen således författningsenligt icke kunde restituera. Vid sådant förhållande hade styrelsen ansett den underdåniga ansökningen icke utgöra hinder för styrelsen att till pröfning upptaga och afgöra den hos styrelsen gjorda ansökningen, i den mån densamma afsåge återbekommande af tullavgifterna, tillsammans 30,636 kronor 53 öre, för de materialier, som införts från och med den 21 mars 1901; och enär, på sätt ofvan nämnts, föreskrifna villkor för restitutionens åtnjutande vore behörigen uppfyllda, hade styrelsen funnit bolaget berättigadt att återbekomma tullavgifterna för sistnämnda materialier, dock med undantag för ofvanberörda husgerådssaker, för hvilka tullrestitution författningsenligt icke vore medgifven. Enär tullen för de till husgerådssaker hänförliga materialier uppginge till 312 kronor 32 öre, hade styrelsen därför den 6 augusti innevarande år till bolaget restitutionsvis anordnat tullavgiften för öfriga nu ifrågavarande materialier, eller 30,324 kronor 21 öre.

Med afseende å hvad i ärendet sålunda förekommit synes det mig vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att Kockums mekaniska verkstadsaktiebolag beredes restitution för hela det tullbelopp, som af bolaget erlagts för ifrågavarande fartygsmaterialier; och hemställer jag därför i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att medgifva, att till bolaget må af tullmedlen utbetalas ett belopp af 49,605 kronor 60 öre, motsvarande tullavgifterna för de materialier, som för byggande af pansarbåten Tapperheten af bolaget till riket införts under tiden från och med den 5 mars 1900 till och med den 20 mars 1901.

Kungl. Maj:ts Nåd. Proposition N:o 54.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Karl Skogman.
